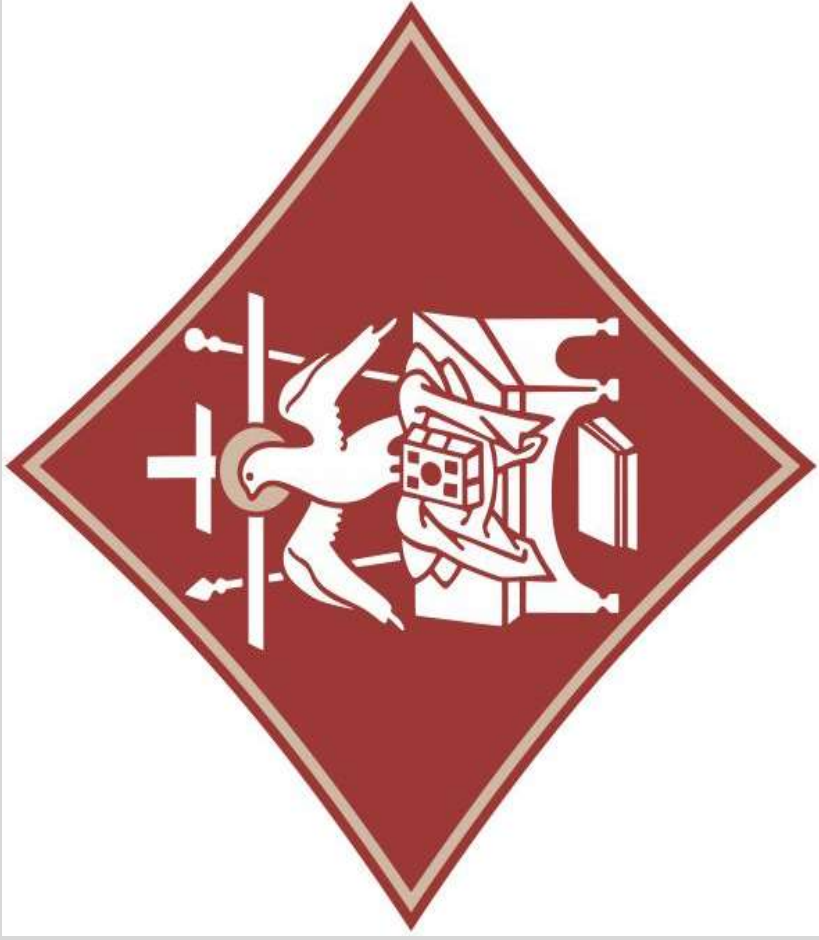

Kirkolliskokousseminaari 2024

Jatkoaskeleiden hahmottelua
kirkkolain ja -järjestyksen
säädösten täydentämiseksi ja
muutoksiksi

7.6.2024

Jouni Heino

Aluksi: Suomen ortodoksinen kirkko osana maailmanlaajuista ortodoksisista kirkkoa ja suomalaisena julkisyhteisönä

- Kirkko on kanonisessa yhteydessä Konstantinopolin apostoliseen ja patriarkaaliseen ekumeeniseen istuimeen (Tomos-asiakirja 6.7.1923).
- Toimintaa sääntelee OrtKL (985/2006), OrtKJ (174/2007) ja muu yleinen lainsäädäntö.
- Kirkolla on oikeus tehdä ehdotuksia valtioneuvostolle OrtKL:n muuttamisesta sekä muusta kirkkoa koskevasta lainsäädännöstä. (Kirkolliskokous).

Julkisoikeudellinen asema

- Ortodoksisen kirkon asema Suomessa perustuu osaltaan uskonnonvapauslakiin (453/2003).
- Uskonnollisia yhdyskuntia ovat sen mukaan evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta ja uskonnonvapauslain mukaisesti rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat.
- Ev.lut. kirkon ja ortodoksisen kirkon kirkkolaki hyväksytään eduskunnassa ja muiden yhdyskuntien säännöt opetusministeriössä.
- Kirkollisvero: Ortodoksisen seurakunnan jäsen maksaa kirkollisveron sille ortodoksis seurakunnalle, jonka alueeseen kuuluvassa kunnassa hän asuu.

Lähtökohta tarkastelulle

- **Ei kirkkolain kokonaisuudistuksen tarkastelua tässä vaiheessa**
 - Kustannuskysymys (vrt. 2018-2021 seurakuntaudistuksen + lakihankkeen aloitukseen ostopalveluiden kustannukset n. 335.000 €)
 - Resurssikysymys
 - Aikataulukysymys
- **I**
 - Puuttuvat säännökset – kokonaan puuttuvat
 - Lisäys- /muutostarpeita nykyiseen sääntelyyn (OrtKL ja OrtKJ)
- **II**
- **Muu lainsäädäntö**
 - Yhteistoimintalaki?

- I A) Puuttuvat säännökset – kirkkolain ja /tai kirkkojärjestyksen täydentäminen

Kokonaan puuttuva sääntely

- Kolttasaamelaisten edustus kirkolliskokouksessa ja seurakunnan-
valtuustossa
- Poikkeusolot ja varautuminen
- Sähköinen kokousmenettely
- Päätöksenteko esittelymenettelyyn perustuen
- Luottamustoimen hoitaminen (nk. jatkuvuusperiaate)

Kolttasaamelaisten edustus kirkolliskoukussa ja seurakunnanvaltuustossa

- Lisäysehdotus lakiin

Uusi §:

- kolttasaamelaisten kirkolliskokousedustajan valitsemisesta kolttien kyläkokouksessa. Edustajan valinnassa noudatetaan kolttalaista ja sen noj annetuista säädöksistä ilmenevää menettelytapaa.

- Lisäysehdotus lakiin

- uusi §:

- Säännös kolttasaamelaisten edustajan vaalista seurakunnanvaltuustoon
 - . Menettely on sama kuin kolttasaamelaisten kirkolliskokousedustajan vaalissa

Kolttasaamelaisten edustus kirkolliskoukussa ja seurakunnanvaltuustossa

- Kirkolliskouksen kokoonpanoa sääntelevään voimassa olevan lain 10 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kirkolliskoukseen maallikkojen edustajista yksi edustaisi kolttasaamelaisia.
- Samalla tulisi ratkaista, miten muutos vaikuttaa kirkolliskousedusta kiintiöiden kokoon.

Poikkeusolot ja varautuminen

- **Lisäyshdotus lakiin**

- **Uusi §**

- Jos valtioneuvoston asetuksella säädetään valmiuslain (1552/2011) mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta poikkeusoloissa, kirkollishallitus voi kirkolliskokouksen koolle määräämänsä paikkaan.

- Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua poikkeusolojen vallitessa, kirkollishallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvoston

Poikkeusolot ja varautuminen

Lisäksi

- kirkollishallituksella on oikeus antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikainen määräys:
- 1) kirkon toiminta- ja taloussuunnitelman ja talousarvion soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;
- 2) seurakuntien hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä;
- 3) seurakuntavaalien siirtämisestä;
- 4) seurakunnanvaltuuston toimivallan väliaikaisesta siirtämisestä kirkkoherralle.

Poikkeusolot ja varautuminen

- Kirkollishallituksen 2 momentin nojalla antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokous voi jättää määräyksen voimaan, muuttaa määräystä tai kumota määräyksen.
- Kirkon toimielinten pitää valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmistelulla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen poikkeusoloissa. Varautumisesta ja varautumisen johtamisesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Sähköinen kokousmenettely - Toimielimen päätöksentekotavat

- **Lisäsehdotus lakiin:**
- **Uusi §:**
- Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa, johon toimielimen päätöksellä osallistua myös sähköisesti.
- Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää myös kokonaan sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (*sähköinen kokous*) tai sähköis ennen kokousta (*sähköinen päätöksentekomenettely*).
- Varsinaiseen kokoukseen sähköisesti osallistuttaessa, sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä seurakunnan, hiippakunnan tai kirkon keskushallinnon toimielinten tulee huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, että sala pidettävät tiedot eivät ole ulkopuolisen saatavissa.

Sähköinen kokousmenettely - Toimielimen päätöksentekotavat

- Lisäysehdotus lakiin:
- Uusi §
- **Sähköinen päätöksentekomenettely**
- Toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta toimielinten päätöksentekoa voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.
- Käsiteltävät asiat tulee yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia voidaan käsitellä sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Asia on käsiteltävissä kun kaikki toimielimen jäsenet ovat ilmaisseet kantansa asiaan ja käsitellyn määräaika on päättynyt. Asia siirtyy kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin jäsen sitä vaatii tai on jättänyt kantansa ilmaisematta.
- Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehtyjä päätöksiä koskeva pöytäkirja voidaan tarkastaa ennen kokousta.

Sähköinen kokousmenettely - Toimielimen päätöksentekotavat

- Lisäysehdotus lakiin
- Uusi §
- Sähköinen kokous ja sähköinen osallistuminen kokoukseen
- Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetut ovat keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä.
- Sähköisen osallistumisen edellytyksenä varsinaiseen kokoukseen on m varmistettava, että sähköisesti kokoukseen osallistuvat ovat keskenään muiden kokoukseen osallistuvien kanssa yhdenvertaisessa ääni- ja näköyhteydessä.

Taustaksi hallintoasian esittelystä ja esittelijän vastuusta

- Hallintoasiassa esittelyllä tarkoitetaan päätösehdotuksen tekemistä päätösvaltaa käyttävälle toimielimelle tai henkilölle.
- Esittelijän vastuusta on säännös perustuslain 118.2 §:ssä. Lainkohdan mukaan esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole jättänyt päätökseen eriävää mielipidettään.
- Tarkempi sääntely tapahtuu viranomaiskohtaisin säännöksin.
- Ortodoksisessa kirkossa ei ole säännelty esittelymenettelyä. OrtKL tai OrtKJ eivät sisällä asiasta säännöksiä.

Taustaksi hallintoasian esittelystä ja esittelijän vastuusta

- seurakunnassa esittelymenettely on tällä hetkellä mahdollista ottaa käyttöön esim. ko. toimielimen ohjesääntöön tai työjärjestykseen otettavalla määräyksellä (OrtKJ 80 §).
- Lakiin lisättäväksi ehdotettava säännös korostaa esittelymenettelyä ja siihen liittyvää juridista vastuuta.
- peruskysymyksenä voidaan pitää, mitkä asiat toimielimessä ratkaistaan esittelyssä ja mitkä eivät.
- esittelystä päättämisen olisi perusteltua olla pääsääntönä, ja ilman esittelyä ratkaistavat asiat tulisi yksilöidä selkeästi.

Päätöksenteko esittelymenettelystä ja esittelijän vastuu

Lisäysehdotus lakiin:

Uusi §

- Työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai toimenhaltijan päätös on tehtävä esittelystä.
- Jos päätös on kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä taikka hallinnollisen esimiehen määräyksellä määrätty tehtäväksi toimenhaltijan esittelystä, esittelijä on vastuussa esittelystään tehdystä päätöksestä.

Luottamustoimen hoitaminen (nk. jatkuvuus-periaate)

- Lisätään lakiin
- Uusi §:
- Luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu, ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa. Luottamushenkilön on hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:
 - 1) luottamushenkilövaalista on tehty oikaisuvaatimus tai valitus;
 - 2) eroa ei ole myönnetty;
 - 3) seurakunnanneuvosto on 60 §:n nojalla jättänyt seurakunnanvaltuuston vaalipäätöksen täytäntöön panematta.

- **Lisäys-/muutostarpeita nykyiseen sääntelyyn
(OrtKL ja OrtKJ)**

Piispainkokoukset tehtävät (OrtKL 26 §)

Lisäysehdotus:

- Seurakuntatyöhön liittyvistä koulutusasioista päättäminen
- Kirkon työelämäopintojen sisällöstä päättäminen
- Koulutustoimikunnan rooli piipainkokouksen apuna koulutukseen liittyvissä kysymyksissä
 - Tällä hetkellä ei ole säännöksiä em. asioista.

Palvelussuhteeseen liittyviä kysymyksiä

- Kanonisten ja työoikeudelliset kysymysten yhteensovittaminen papiston kanttorien ja diakonien työsuhteissa
- Piispan kanoninen rooli vs. työsopimusuhde
- Seurakunnanneuvoston työnantajaroolin avaaminen (OrtKJ) vs. kirkkoherran tehtävät ja piispan tehtävät

Papiston työsuhteeseen liittyviä kysymyksiä

- **Muutosesitys OrtKL 111 §:ään**
- Toimituskieltoon tai pappeuden menettämiseen määrääminen edellyttää
 - asianomaisen todetaan toistuvasti ja vakavasti rikkoneen velvollisuuksiaan ja hänelle on **varoituksella** annettu mahdollisuus korjata menettelynsä,
 - jollei kysymyksessä ole niin vakava rikkomus, ettei asianomaista voida kohtuudella pitää oikeutettuna jatkamaan papillisissa tehtävissä.
- Muotoilu on tarkoitus saada vastaamaan työopimuslain mukaisia irtisanomisen ja työopimuksen purkamisen perusteita.

Papiston työsuhteeseen liittyviä kysymyksiä

- **Lisäysehdotus:**
- **Uusi §**
- Säännökset pappeuden lakkaamisesta sellaisesta asianomaisen henkilöön liittyvästä muusta kanonisesta syystä, kuin tehtävien laiminlyöminen tai moitittava käytös.
 - kanonien papeilta edellyttämää siviilisaatua
 - papin uskonnollisen vakaumuksen erkaantumista kirkon opeista.
 - aloitteen menettelyyn voi tehdä sekä asianomainen itse että hiippakunnan piispa.
- **Lisäysehdotus:**
 - kanonisen toimituskiellon vaikutus papin tai diakonin työsuhteeseen.
 - Pappeuden menetys on peruste irtisanoa papin tai diakonin työsuhte.

Papiston työsuhteeseen liittyviä kysymyksiä

- KJ:een lisäys, jossa **perustellaan** esitettäviä muutoksia:
- Pappeuden lakkaaminen merkitsee, että asianomainen on menettänyt kanonisen toimiluvan papilliseen tehtävään, toisin sanoen hän ei voi suorittaa sitä työtä, johon hänet on palkattu.
- Papin tai diakonin työnantajan, tulee selvittää mahdollisuuksia tarjota työntekijälle muuta työtä ennen, kun päätetään irtisanomisesta.

Piispainkokouksen puheenjohtaja

- Piispainkokouksen puheenjohtajasta ei ole säännöstä OrtKL:ssa tai OrtKJ:ssä.
- Lisäysehdotus lakiin
- uusi §:

”Piispainkokouksen puheenjohtajana toimii arkkipiispa.”

Seurakunnanvaltuuston puheenjohtajien vaalin vahvistaminen:

- Voimassa olevan OrtKJ 81 §:n mukaan
- ”Hiippakunnan piispa **vahvistaa** valtuuston puheenjohtajan vaalin. Valtuusto valitsee yhden tai useamman **varapuheenjohtajan** keskuudestaan. Puheenjohtajien toimikausi kestää yhden vuoden. Valtuusto valitsee itselleen sihteerin.”
- **Esitetään muutettavaksi:** ”Hiippakunnan piispa vahvistaa valtuusto puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien vaalin.”
- Esitetään lisättäväksi myös perustelut kirkkojärjestyksee.

II Muu lainsäädäntö

II Työnantajan ja henkilöstön välisen yhteistoiminnan sääntely

- Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on yksityisen sektorin yhteistoimintalain uudistusta käsitellessään edellyttänyt, että yhteistoimintaa koskeva lainsäätös sääntely ulotetaan evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja myös ortodoksisen kirkkoon.
- Hallituksen esitys evankelis-luterilaisen kirkon yhteistoimintalaiksi on eduskuntakäsittelyssä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt tästä lakiesityksestä myös ortodoksiselta kirkolta lausuntoa. Ministeriölle on ilmoitettu, että kirkolliskokous käsittelee alustavasti asiaa seminaarissaan 7.6.2024.
- Mikäli vastaavan sisältöinen yhteistoimintalaki säädettäisiin myös ortodoksista kirkkoa koskevaksi tulisi laki esitetyllä soveltamisrajalla (vähintään 20 työntekijää) sovellettavaksi nykyisellä seurakuntarakenteella kirkon keskushallinnossa ja Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa. Tällä hetkellä yhteistoiminta on ortodoksisessa kirkossa järjestetty työmarkkinaosapuolten välisellä työehtosopimuksen tasoisella sopimuksella,

KIITOS MIELENKIINNOSTA!

Yhteistyöterveisin

Jouni Heino

Lakimies

Ortodoksisen kirkon palvelukeskus

Karjalankatu 1, 70110 Kuopio

Puh. +358 40 701 3321

jouni.heino@ort.fi